

การศึกษาเปรียบเทียบโลกทัศน์ด้านคุณธรรม จริยธรรมของคนไทย และคนจีนจากสำนวน

A Comparative Study of Ethical and Moral Worldviews in Thai and Chinese Idioms

สุวรรณา ตั้งทีฆะรักษ์ (Suwanna Tangteekarak)^{1*} ศิริวรรณ แสนยากุล ดัน (Siriwan Sanyakul Tan)**

(Received: August 2, 2019; Revised: October 30, 2019; Accepted: November 4, 2019)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) โลกทัศน์ด้านคุณธรรม จริยธรรมที่ปรากฏในสำนวนไทยและสำนวนจีน 2) เปรียบเทียบโลกทัศน์ ด้านคุณธรรม จริยธรรมของคนไทยและคนจีนที่สะท้อนจากสำนวน การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเลือกศึกษาเฉพาะสำนวนไทยและสำนวนจีนที่มีความหมายสะท้อนโลกทัศน์เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ สาขาวิชาภาษาไทย พ.ศ. 2554 ผลการวิจัยพบว่าสำนวนไทยที่สะท้อนโลกทัศน์ด้านคุณธรรม จริยธรรม เรื่องมีทัศนคติที่ดีต่อการทำงานและความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ปรากฏมากที่สุด มีค่าความถี่ร้อยละ 68 รองลงมาคือคุณธรรม จริยธรรมเรื่องซื่อสัตย์ สุจริต และมีวินัย เคารพและปฏิบัติตามกฎระเบียบ และข้อบังคับและองค์กรและสังคม มีค่าความถี่ร้อยละ 24 คุณธรรม จริยธรรมเรื่องมีจิตสำนึกและพฤติกรรมที่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมและสังคมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน ปรากฏเป็นลำดับที่ 3 มีค่าความถี่ร้อยละ 6 และคุณธรรม จริยธรรมที่มีค่าความถี่น้อยที่สุดคือ เรื่องภูมิใจในภาษาไทย ความเป็นไทย และมีเจตคติที่ดีต่อวัฒนธรรมไทย คิดเป็นค่าความถี่ร้อยละ 2 ส่วนสำนวนจีนที่สะท้อนโลกทัศน์ด้านคุณธรรม จริยธรรมเรื่องซื่อสัตย์ สุจริต และมีวินัย เคารพและปฏิบัติตามกฎระเบียบและข้อบังคับและองค์กรและสังคมปรากฏมากที่สุด มีค่าความถี่ร้อยละ 35 รองลงมาคือคุณธรรม จริยธรรมเรื่องมีทัศนคติที่ดีต่อการทำงานและความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ มีค่าความถี่ร้อยละ 30 คุณธรรม จริยธรรมเรื่องภูมิใจในภาษาจีน ความเป็นจีน และมีเจตคติที่ดีต่อวัฒนธรรมจีนปรากฏเป็นลำดับที่ 3 มีค่าความถี่ร้อยละ 23 และคุณธรรม จริยธรรมเรื่องมีจิตสำนึกและพฤติกรรมที่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมและสังคมมากกว่าประโยชน์ส่วนตนนั้นมีค่าความถี่น้อยที่สุด คิดเป็นค่าความถี่ร้อยละ 12 แสดงให้เห็นว่าคนไทยและคนจีนให้ความสำคัญกับคุณธรรม จริยธรรมเรื่องมีทัศนคติที่ดีต่อการทำงานและความรับผิดชอบต่อนหน้าที่และเรื่องซื่อสัตย์ สุจริต และมีวินัย เคารพและปฏิบัติตามกฎระเบียบ และข้อบังคับและองค์กรและสังคมอยู่ในระดับมากเหมือนกัน ส่วนคุณธรรม จริยธรรมเรื่องมีจิตสำนึกและพฤติกรรมที่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมและสังคมมากกว่าประโยชน์ส่วนตนและเรื่องภูมิใจในภาษาไทย/จีน ความเป็นไทย/จีน และมีเจตคติที่ดีต่อวัฒนธรรมไทย/จีน อยู่ในระดับที่น้อยเหมือนกัน

¹ Corresponding author: suwanna.t@bu.ac.th

*ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และการจัดการการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

**อาจารย์ สาขาวิชาภาษาจีนธุรกิจ วิทยาลัยนานาชาติจีน มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

ABSTRACT

The purposes of this research are 1) to study ethical and moral worldviews in Thai and Chinese idioms, and 2) to compare Thai and Chinese ethical and moral worldviews reflected through idioms. In this qualitative research, Thai and Chinese idioms that reflect ethical and moral worldviews according to the 2011 Thai Qualifications Framework for Higher Education (TQF) in Thai language were specifically analyzed. The research found that Thai idioms reflecting positive attitudes towards work and responsibility contributed the largest proportion (68%), followed by those reflecting honesty, discipline, and respect for organization and social conventions (24%). The third frequent type is Thai idioms reflecting consciousness and habits of prioritizing public interests over one's own (6%), while Thai idioms reflecting pride in Thai language, Thainess, and positive attitude towards Thai culture made up the smallest proportion (2%). Chinese idioms reflect most frequently the ethical and moral worldviews on honesty, discipline, and respect for organization and social conventions (35%). In second place are idioms that reflect positive attitudes towards work and responsibility (30%), followed by pride in Chinese language, Chineseness, and positive attitudes towards Chinese culture (23%). Occurring the least frequently are Chinese idioms reflecting consciousness and habits of prioritizing public interests over one's own (12%). The results show that Thai and Chinese people value both 1) positive attitudes towards work and responsibility and 2) honesty, discipline, and respect for organization and social conventions at a high level. However, they value both 1) consciousness and habits of prioritizing public interests over one's own and 2) pride in Thai/Chinese language, Thainess/Chineseness, and positive attitudes towards Thai/Chinese culture at a low level.

คำสำคัญ: โลกทัศน์ด้านคุณธรรมจริยธรรม คนไทยคนจีน สำนวน

Keywords: Ethical and moral worldviews, Thai and Chinese, Idioms

บทนำ

ภาษาเป็นเครื่องมือสื่อความคิดและความเข้าใจกันระหว่างมนุษย์ ภาษาเป็นสิ่งที่ช่วยถ่ายทอดความคิด ความเชื่อ วิถีชีวิต และโลกทัศน์ของคนในสังคม ซึ่งโลกทัศน์ หมายถึง ระบบรวมทั้งหมดของความคิด ความเชื่อ และทัศนคติที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลในสังคมหนึ่งๆ มีร่วมกัน อันเกี่ยวข้องกับปัญหาทั้งหมดของชีวิตมนุษย์ อีกทั้งสิ่งอันพึงประสงค์และควรจรรโลงรักษาไว้ [1] ดังนั้นการศึกษาโลกทัศน์จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับสังคมยุคโลกาภิวัตน์ เพราะโลกทัศน์เป็นสิ่งที่กำหนดแนวทางสร้างสรรค์วัฒนธรรมและอารยธรรมอันเป็นวิถีชีวิตสืบต่อไป มาจนถึงปัจจุบัน การศึกษาโลกทัศน์ของชาติต่างๆ จึงมีประโยชน์ในการให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวิถีชีวิต สภาพสังคม วัฒนธรรม ค่านิยมของชนชาติที่เราต้องการศึกษาเป็นอย่างดี

ทุกสังคมมีการใช้ถ้อยคำของบรรพบุรุษที่สืบทอดกันมาช้านานแล้วมีความหมายไม่ตรงตามตัวหรือมีความหมายอื่นแฝงอยู่เรียกว่า สำนวน สำนวนจึงเป็นคำพูดที่เป็นชั้นเชิงไม่ตรงไปตรงมา มีความหมายลึกซึ้งกินใจกว่าคำพูดทั่วไป และเป็นวัฒนธรรมการใช้ภาษาที่บรรพบุรุษสร้างสรรค์และสั่งสมจากประสบการณ์ชีวิตเพื่อนำมาส่งสอนคนในครอบครัวหรือคนในสังคมให้มีชีวิตที่มีความสุขและประสบความสำเร็จ สำนวนจึงเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สืบ

ทองคำสิ่งที่ดึงมาจากฐานฐาน คือโลกทัศน์และวิถีปฏิบัติเพื่อให้คนได้กระทำในสิ่งที่ถูกต้อง ครั้นนั้นเราจึงได้เห็นโลกทัศน์ที่แฝงอยู่ในสำนวนของทุกชาติ

คนในสังคมนิยมนำสำนวนมาใช้ประกอบการพูดและการเขียนในชีวิตประจำวัน การศึกษาสำนวนนอกจากจะช่วยให้ความเข้าใจความหมายของสำนวนอย่างลึกซึ้งแล้ว สำนวนยังสะท้อนภาพวิถีชีวิต ความเชื่อ ค่านิยม และโลกทัศน์ของคนในสังคม สำนวนจึงเป็นเสมือนกระจกเงาที่สะท้อนให้เห็นถึงธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ประเพณี ทัศนคติเกี่ยวกับความดี ความชั่ว ความสุข ความทุกข์ ความรัก และการทำงานของคนแต่ละชาติแต่ละภาษา [2] ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอุบล [3] ที่ศึกษาโลกทัศน์ของคนเขมรที่สะท้อนจากภาษิตเขมรพบว่า ผู้ชายเขมรควรมีความกล้าหาญ ชัยชนะเข้มแข็ง มีความรู้และมีคุณธรรม ผู้หญิงเขมรควรมีความสามารถในงานบ้านการเรือน มีกิริยามารยาท และรักนวลสงวนตัว และคนเขมรเชื่อว่าคนที่จะดำรงชีวิตและอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างมีความสุขนั้นต้องรู้จักเลือกคบคนที่ดี และควรเรียนรู้ที่จะประพฤติปฏิบัติตนต่อผู้อื่นอย่างถูกต้องเหมาะสม และ Rao Ruiying [4] ยังได้ศึกษาเปรียบเทียบสำนวนไทยที่มีคำว่า “หัว” กับสำนวนจีนที่มีความหมายตรงกันหรือคล้ายคลึงกัน พบว่าสำนวนไทยและสำนวนจีนที่นำมาศึกษาสะท้อนสภาพภูมิประเทศ วิถีชีวิต สัตว์ ที่อยู่อาศัย และโลกทัศน์เกี่ยวกับครอบครัวและญาติพี่น้อง นอกจากนี้ Nguyen Thi Dung [5] ได้ศึกษาเปรียบเทียบสำนวนไทยและสำนวนเวียดนาม พบว่า สำนวนไทยและสำนวนเวียดนามที่นำมาศึกษามีความหมายเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกัน และสามารถสะท้อนให้เห็นโลกทัศน์ด้านวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ ความรู้สึกนึกคิด และทัศนคติบางประการที่คล้ายคลึงกันอีกด้วย

การศึกษาสำนวนจึงทำให้เราเห็นความชาญฉลาดของบรรพบุรุษที่ต้องการอบรมสั่งสอนลูกหลานทางอ้อม โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ลูกหลานเป็นคนดี มีคุณธรรมจริยธรรม เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ลูกหลานสืบไป ดังเห็นได้จากงานวิจัยของวุฒิ กิม จี [6] ได้ศึกษาเปรียบเทียบสำนวนเวียดนามกับสำนวนไทยพบว่าสะท้อนภาพบรรพบุรุษชาวเวียดนามและชาวไทยมีความเคร่งครัดในการปฏิบัติตามวัฒนธรรมประเพณีและค่านิยมของคนส่วนใหญ่ เพื่ออบรมสั่งสอนให้คนในครอบครัวและสังคมประพฤติในสิ่งที่ถูกต้องดีงาม เช่นเดียวกับงานวิจัยของกัลยารัตน์ และสุตารักษ์ [7] ที่พบว่าสำนวนสุภาษิตภาษาอังกฤษและภาษาในกลุ่มอาเซียนเป็นปรัชญาที่บรรพบุรุษสร้างสรรค์ขึ้นมาเพื่อใช้สั่งสอนคนรุ่นหลังให้เกิดมุมมองและมีสติในการดำรงชีวิต และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐชา [8] ได้ศึกษาวิเคราะห์คุณธรรมจริยธรรมที่ปรากฏในหนังสือสำนวนไทยของกระทรวงศึกษาธิการพบว่า สำนวนที่ปรากฏคุณธรรมมี 305 สำนวน และคุณธรรมที่ปรากฏมีลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ความมีเหตุผล ความซื่อสัตย์ ความอดทน ความเมตตา กรุณา ความสามัคคี ความรับผิดชอบ ความประหยัด การรักษาระเบียบวินัย ความกตัญญูความดี ความยุติธรรม และความเสียสละ หรือวินาศ [9] ศึกษาความหมายของสำนวนจีนทำให้ทราบเจตนาของผู้ใช้สำนวนว่าต้องการดัดเตือน คำหยาบ หรือประชดประชันผู้ที่ประพฤติต่อผู้อื่นไม่เหมาะสม และบางสำนวนอาจใช้เพราะมีเจตนาชื่นชมผู้ที่ประพฤติปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างถูกต้องเหมาะสม อันแสดงให้เห็นว่าสำนวนจีนมีจุดมุ่งหมายที่จะส่งเสริมให้คนในสังคมมีคุณธรรมจริยธรรม

จากงานวิจัยข้างต้นจะเห็นว่าสำนวนมักสะท้อนเรื่องราวต่างๆของชนชาตินั้นๆ ไม่ว่าจะเป็นวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณี หรือความเชื่อ อีกทั้งสำนวนยังสอดแทรกเรื่องคุณธรรมและจริยธรรมไว้อีกด้วย แต่ยังไม่มียงานวิจัยใดที่ศึกษาเปรียบเทียบโลกทัศน์ด้านคุณธรรม จริยธรรมของคนไทยและคนจีนจากสำนวน การวิจัยนี้นอกจากจะช่วยส่งเสริมให้คนไทยและคนจีนเลือกใช้สำนวนเพื่อสั่งสอนคุณธรรม จริยธรรมแก่บุตรหลานแล้ว ยังเป็นการส่งเสริมให้คนไทยและคนจีนตระหนักถึงคุณธรรม จริยธรรมซึ่งเป็นพื้นฐานของการอยู่ร่วมกันและการสร้างสันติสุขแก่ประชาคมโลกอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาโลกทัศน์ด้านคุณธรรม จริยธรรมที่ปรากฏในสำนวนไทยและสำนวนจีน
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบโลกทัศน์ด้านคุณธรรม จริยธรรมของคนไทยและคนจีนที่สะท้อนจากสำนวน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ผู้วิจัยเลือกศึกษาเฉพาะสำนวนไทยที่มีความหมายสะท้อนโลกทัศน์เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม จำนวน 100 สำนวน ในหนังสือ “ภายิต คำพังเพย สำนวนไทย” ฉบับราชบัณฑิตยสถาน หนังสือ “สำนวนไทย” ของขุนวิจิตรมาตรา หนังสืออ้างอิงสำนวนไทยของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ และสำนวนไทยในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2554 จำนวน 100 สำนวน
2. ผู้วิจัยเลือกศึกษาเฉพาะสำนวนจีนที่มีความหมายสะท้อนโลกทัศน์เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม จำนวน 100 สำนวน จากพจนานุกรมสำนวนสุภาษิตจีน “新华成语词典（第二版）[XINHUA CHENGYU CIDIAN 2nd EDITION]” ของสำนักพิมพ์ 商务印书馆[The Commercial Press]
3. ผู้วิจัยใช้คำว่า “สำนวน” ซึ่งมีความหมายรวมถึงคำพังเพย ภายิต และสุภาษิต
4. ผู้วิจัยใช้หลักเกณฑ์เรื่องคุณธรรม จริยธรรมตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ สาขาวิชาภาษาไทย พ.ศ. 2554 ดังนี้
 - 4.1 มีทัศนคติที่ดีต่อการทำงานและมีความรับผิดชอบต่อน้ำที่
 - 4.2 ซื่อสัตย์ สุจริต และมีวินัย เคารพและปฏิบัติตามกฎระเบียบ และข้อบังคับขององค์กรและสังคม
 - 4.3 มีจิตสำนึกและพฤติกรรมที่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมและสังคมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน
 - 4.4 ภูมิใจในภาษาไทย ความเป็นไทย และมีเจตคติที่ดีต่อวัฒนธรรมไทย (สำหรับคุณธรรม จริยธรรมข้อนี้ ถ้าศึกษาจากสำนวนจีนผู้วิจัยจะใช้ว่า ภูมิใจในภาษาจีน ความเป็นจีนและมีเจตคติที่ดีต่อวัฒนธรรมจีน)
5. ผู้วิจัยเลือกสำนวนที่เป็นข้อแนะนำและข้อห้ามที่สัมพันธ์กับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมทั้งสี่ประการ

วิธีการวิจัย

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสำนวน โลกทัศน์ คุณธรรม จริยธรรม การเปรียบเทียบสำนวนไทยกับสำนวนชาติอื่นๆ เพื่อให้ทราบความหมายและโลกทัศน์ด้านคุณธรรม จริยธรรมที่ปรากฏในสำนวนไทยและสำนวนของชาติอื่น
2. เลือกศึกษาความหมายของสำนวนไทยที่ปรากฏโลกทัศน์ด้านคุณธรรม จริยธรรม จำนวน 100 สำนวน
3. นำสำนวนไทยมาวิเคราะห์โลกทัศน์ด้านคุณธรรม จริยธรรม โดยจำแนกตามคุณธรรม จริยธรรมตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ สาขาภาษาไทย พ.ศ. 2554 เช่น ก้มหน้าก้มตา หมายถึง ทำโดยไม่มองสิ่งอื่น, ทำโดยตั้งใจจัดอยู่ในคุณธรรม จริยธรรมข้อที่ 1
4. นำสำนวนจีนมาวิเคราะห์โลกทัศน์ด้านคุณธรรม จริยธรรมตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ สาขาภาษาไทย พ.ศ. 2554 และตรวจสอบความถูกต้องของความหมายจากพจนานุกรมสำนวนจีน “新华成语词典（第二版）[XINHUA CHENGYU CIDIAN 2nd ED.]” เช่น 遵纪守法 zūn jì shǒu fǎ หมายถึง เคารพกฎระเบียบและปฏิบัติตามกฎหมาย จัดอยู่ในคุณธรรม จริยธรรมข้อที่ 2

5. นำผลการวิเคราะห์มาแจกแจงความถี่และแบ่งตามเกณฑ์คุณธรรมที่กำหนดไว้ โดยแสดงผลเป็นจำนวนครั้งและค่าร้อยละ เพื่อให้เห็นโลกทัศน์ด้านคุณธรรม จริยธรรมของคนไทยและคนจีนที่สะท้อนจากสำนวน
6. สรุปและอภิปรายผลการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำสำนวนไทยที่ปรากฏในหนังสือ “ภาษิต คำพังเพย สำนวนไทย” ฉบับราชบัณฑิตยสถาน หนังสือ “สำนวนไทย” ของขุนวิจิตรมาตรา หนังสืออ้างอิงสำนวนไทยของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ และสำนวนไทยในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2554 จำนวน 100 สำนวน มาวิเคราะห์โลกทัศน์ด้านคุณธรรม จริยธรรมตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ สาขาภาษาไทย พ.ศ. 2554 ซึ่งอธิบายไว้ในหัวข้อขอบเขตการวิจัย ส่วนสำนวนจีน 100 สำนวน ผู้วิจัยนำมาจากพจนานุกรมสำนวนจีน “新华成语词典 (第二版) [XINHUA CHENGYU CIDIAN 2nd ED.]” โดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ลักษณะคุณธรรม จริยธรรมเช่นเดียวกับสำนวนไทย และนำผลจากการวิเคราะห์ไปแจกแจงความถี่ โดยแสดงผลเป็นจำนวนครั้งและค่าร้อยละ

ผลการวิเคราะห์โลกทัศน์ด้านคุณธรรม จริยธรรมที่ปรากฏในสำนวนไทยและสำนวนจีนจำนวน 100 สำนวน สะท้อนคุณธรรม จริยธรรมทั้งหมด 4 ข้อ โดยแสดงความถี่ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความถี่และค่าร้อยละของโลกทัศน์ด้านคุณธรรม จริยธรรมที่ปรากฏในสำนวนไทยและสำนวนจีน

คุณธรรม จริยธรรม	สำนวนไทย		สำนวนจีน	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
1. มีทัศนคติที่ดีต่อการทำงานและความรับผิดชอบต่อนหน้าที่	68	68	30	30
2. ซื่อสัตย์ สุจริต และมีวินัย เคารพและปฏิบัติตามกฎระเบียบ และข้อบังคับและองค์กรและสังคม	24	24	35	35
3. มีจิตสำนึกและพฤติกรรมที่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมและสังคมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน	6	6	12	12
4. ภูมิใจในภาษาไทย/จีน ความเป็นไทย/จีน และมีเจตคติที่ดีต่อวัฒนธรรมไทย/จีน	2	2	23	23

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่าสำนวนไทยที่สะท้อนโลกทัศน์ด้านคุณธรรม จริยธรรม เรื่องมีทัศนคติที่ดีต่อการทำงานและความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ปรากฏมากที่สุด มีค่าความถี่ร้อยละ 68 ตัวอย่างเช่น ก่อแล้วต้องสานคนละไม้คนละมือ งานหลวงไม่ให้งานราษฎร์ไม่ให้งานเสีย ตัวเป็นเกลียว ฝนทั่งให้เป็นเข็ม รองลงมาคือคุณธรรม จริยธรรมเรื่องซื่อสัตย์ สุจริต และมีวินัย เคารพและปฏิบัติตามกฎระเบียบ และข้อบังคับและองค์กร และสังคม มีค่าความถี่ร้อยละ 24 ตัวอย่างเช่น ขาวสะอาด เข้าเมืองตาหลิ่ว ต้องหลิ่วตาตาม ตามเนื้อผ้า พกหิน มือสะอาด คุณธรรม จริยธรรมเรื่องมีจิตสำนึกและพฤติกรรมที่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมและสังคมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน ปรากฏเป็นลำดับที่ 3 มีค่าความถี่ร้อยละ 6 ตัวอย่างเช่น ขนทรายเข้าวัด ใจเป็นน้ำพระคงคา ใจพระ พ่อพระ เอาใจเขามาใส่ใจเรา และคุณธรรม จริยธรรมที่มีค่าความถี่น้อยที่สุด คิดเป็นค่าความถี่ร้อยละ 2 คือ เรื่องภูมิใจในภาษาไทย ความเป็นไทย

และมีเจตคติที่ดีต่อวัฒนธรรมไทย ส่วนวันที่สะท้อนคุณธรรมจริยธรรมดังกล่าวคือ กรุงศรีอยุธยาไม่สิ้นคนดี และ หนักแผ่นดิน

ส่วนสำนวนจีนที่สะท้อนโลกทัศน์ด้านคุณธรรม จริยธรรมเรื่องซื่อสัตย์ สุจริต และมีวินัย เคารพและปฏิบัติ ตามกฎระเบียบและข้อบังคับและองค์กรและสังคมปรากฏมากที่สุด มีค่าความถี่ร้อยละ 35 ตัวอย่างเช่น 诚心诚意 chéng xīn chéng yì หมายถึง มีความซื่อสัตย์และความจริงใจ รองลงมาคือคุณธรรม จริยธรรมเรื่องมี ทัศนคติที่ดีต่อการทำงานและความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ มีค่าความถี่ร้อยละ 30 ตัวอย่างเช่น 精卫填海 jīng wèi tián hǎi หมายถึง ความมีจิตใจแน่วแน่มั่นคงไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคใดๆ และคุณธรรม จริยธรรมเรื่องภูมิใจ ในภาษาจีน ความเป็นจีนและมีเจตคติที่ดีต่อวัฒนธรรมจีนปรากฏเป็นลำดับที่ 3 มีค่าความถี่ร้อยละ 23 ตัวอย่างเช่น 爱国如家 ài guó rú jiā หมายถึง รักประเทศชาติเหมือนรักบ้านของตน ส่วนคุณธรรม จริยธรรมเรื่องมีจิตสำนึกและ พฤติกรรมที่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมและสังคมมากกว่าประโยชน์ส่วนตนนั้นค่าความถี่น้อยที่สุด คิดเป็นค่าความถี่ ร้อยละ 12 ตัวอย่างเช่น 公而忘私 gōng ér wàng sī หมายถึง คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมจนลืมคิดถึง ผลประโยชน์ส่วนตน

บทสรุปและอภิปรายผลการศึกษา

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาเปรียบเทียบโลกทัศน์ด้านคุณธรรม จริยธรรมของคนไทยและคนจีนจากสำนวนไทย 100 สำนวน และสำนวนจีน จำนวน 100 สำนวน ผลการวิเคราะห์พบว่า สำนวนไทยที่สะท้อนโลกทัศน์ด้านคุณธรรม จริยธรรม เรื่องทัศนคติต่อการทำงานและความรับผิดชอบต่อนหน้าที่มากที่สุด เนื่องจากในอดีตสังคมไทยเป็นสังคม เกษตรกรรม คนในครอบครัวและเพื่อนบ้านมาร่วมลงแขก อันหมายถึงการมาช่วยกันทำงาน เช่น ดำนา เกี่ยวข้าวให้ ลูกต่างเร็วขึ้นโดยไม่รับค่าจ้าง และผลัดเปลี่ยนช่วยกันไปตามความจำเป็นของแต่ละบ้าน และเมื่อต้องการให้ลูกหลาน มีทัศนคติที่ดีต่อการทำงานและความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ของตน บรรพบุรุษจึงสร้างสรรคภาษาที่คล้องจองและ มีเหตุผลเพื่อสื่อสารและสั่งสอนลูกหลานให้สามารถจดจำ ยึดเป็นแนวปฏิบัติและใช้สืบต่อมาถึงปัจจุบัน เช่น ก้มหน้าก้มตา หมายถึง ทำโดยไม่มองสิ่งอื่น, ทำโดยตั้งใจ, ทำจนประสบความสำเร็จ หรือ คนละไม้คนละมือ หมายถึง ต่างคนต่างช่วยกันทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับสหไทย [10] ได้กล่าวไว้ว่า สำนวนไทยเป็นเครื่องบ่งชี้ให้เห็นวิถีการดำเนิน ชีวิตของคนในอดีต และอาจใช้เพื่อเป็นคำสอนหรือเตือนสติให้ลูกหลานมีความรอบคอบและรู้จักรับผิดชอบหน้าที่ของ ตน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัลยารัตน์ และ สุดารักษ์ [7] ที่พบว่าสำนวนของประเทศในกลุ่มอาเซียนจะ สะท้อนเรื่องการทำงานด้วยความรับผิดชอบและรอบคอบมากที่สุด รองลงมาคือส่งเสริมทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับการทำงาน ว่าถ้ามีโอกาสที่ดีในการทำงานก็ควรรับทำ แสดงให้เห็นถึงประเทศในกลุ่มอาเซียน รวมทั้งประเทศไทยมีอาชีพหลักคือ เกษตรกรรม และอาศัยพึ่งพาธรรมชาติในการประกอบอาชีพ ทำให้ต้องรับผิดชอบต่อ ขยันขันแข็ง และพึ่งพาตนเองได้ สำนวนส่วนใหญ่จึงมุ่งส่งเสริม คุณธรรม จริยธรรมเรื่องนี้มากที่สุด

ส่วนสำนวนจีนพบว่าสำนวนที่สะท้อนโลกทัศน์ด้านคุณธรรม จริยธรรม เรื่องซื่อสัตย์สุจริต และมีวินัย เคารพ และปฏิบัติตามกฎระเบียบและข้อบังคับและองค์กรและสังคมปรากฏมากที่สุด เนื่องจากอิทธิพลคำสอนของลัทธิขงจื้อ ซึ่งเป็นคำสอนที่ชาวจีนยึดถือและปฏิบัติมาเป็นเวลานาน และมีอิทธิพลอย่างมากต่อการดำเนินชีวิตของชาวจีนทั่วโลก [11] คำสอนของลัทธิขงจื้อเน้นย้ำเรื่องคุณธรรมอันดีงามที่ควรปฏิบัติ การให้ความเคารพผู้อื่น ความกตัญญูต่อ บุพการีและผู้มีพระคุณ เช่น สำนวน 成仁取义 chéng rén qǔ yì มีความหมายว่า เพื่อคุณธรรมความถูกต้องแล้ว ยอมเสียสละได้แม้แต่ชีวิต เป็นสำนวนที่บันทึกอยู่ในตำรา 论语 lúnyǔ ซึ่งเป็นตำราที่รวบรวมหลักคำสอนของขงจื้อ

[12] ขงจื๊อยังได้วางหลักสี่ประการเพื่อเป็นรากฐานในการสร้างสังคมให้เกิดความเข้มแข็ง ดังนี้ (1) มีวัฒนธรรม (2) มีความประพฤติที่ดี (3) มีความจงรักภักดี (4) มีความซื่อสัตย์สุจริต [11] จากหลักสี่ประการข้างต้นจะเห็นว่าคุณธรรมจริยธรรม เรื่องความซื่อสัตย์สุจริตนั้นเป็นคำสอนที่ขงจื๊อให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก

นอกจากหลักคำสอนของขงจื๊อแล้ว บุคคลที่มีความซื่อสัตย์ สุจริตยังได้รับการยกย่องอย่างมากในสังคมจีน ดังเช่นเทพเจ้ากวนอู เดิมกวนอูเป็นเพียงบุคคลธรรมดา แต่เพราะความจงรักภักดีและซื่อสัตย์ที่มีต่อเล่าปี่ แม้พ่ายแพ้จนตัวตายแต่จะมิยอมเสียความสัตย์ ปัจจุบันกวนอูได้รับการเคารพบูชาจากชาวจีนเสมือนเทพเจ้าองค์หนึ่ง เพราะถือว่าท่านเป็นผู้พิทักษ์สันติสุขและเกียรติคุณในความซื่อสัตย์ [13] สอดคล้องกับนริศ [14] ที่กล่าวไว้ว่า “แม้กวนอูจะเป็นบุคคลที่มีตัวตนจริงในประวัติศาสตร์ แต่เนื่องด้วยคุณธรรมความซื่อสัตย์ของเขาเป็นที่เลื่องลือ จึงทำให้เขาได้รับการ ยกย่องให้เป็นเทพองค์หนึ่ง”

นอกจากหลักคำสอนของขงจื๊อกับความซื่อสัตย์ของกวนอูแล้ว องค์จักรพรรดิซึ่งเป็นประมุขผู้ปกครองสูงสุดของแผ่นดินจีนก็ให้ความสำคัญกับความซื่อสัตย์ไม่น้อยไปกว่ากัน ดังเช่นพระอักษรที่จารึกอยู่ในพระตำหนักเทียนจิง 乾清宫 qián qīng gōng อันเป็นสถานที่ทรงงาน ประชุมขุนนาง ต้อนรับแขกบ้านแขกเมืองหรือใช้จัดพระราชพิธีที่สำคัญในสมัยราชวงศ์ชิง ในพระตำหนักกลางพระที่นั่งเหนือพระราชอาสน์มีป้าย พระอักษร 4 ตัวที่จักรพรรดิขุ่นจื่อ (จักรพรรดิองค์ที่ 3 แห่งราชวงศ์ชิง) ทรงเขียนไว้ว่า 正大光明 zhèngdà guāngmíng แปลว่า เทียงตรงโปร่งใส เพื่อระลึกว่านับจากพระองค์ลงไปถึงขุนนางและประชาชน ไม่ว่าจะประพฤติดนหรือทำกิจการอันใดก็ขอให้ยึดมั่นในความเที่ยงตรงโปร่งใส [15] ซึ่งพระอักษรดังกล่าวต่อมากลายเป็นสำนวนจีนที่หมายถึง ความซื่อสัตย์สุจริต

สำนวนไทยที่สะท้อนโลกทัศน์ด้านคุณธรรม จริยธรรมเรื่องซื่อสัตย์ สุจริต และมีวินัย เคารพและปฏิบัติตามกฎระเบียบและข้อบังคับของสังคม พบมากเป็นลำดับที่สอง เช่น ขาวสะอาด หมายถึง ไม่มีข้อสงสัยว่าผิดกติกา หรือมือสะอาด หมายถึง มีความประพฤติดี มีความซื่อสัตย์ สุจริต ไม่คดโกงหรือฉ้อราษฎร์บังหลวง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉัฐษา [8] ที่พบว่าสำนวนไทยในหนังสือสำนวนไทยของ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ สะท้อนคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์มากเป็นลำดับที่สอง สะท้อนโลกทัศน์เรื่องการใช้ชีวิตร่วมกันของคนในสังคมที่ต้องการอยู่ร่วมกันอย่างราบรื่นและเป็นปกติสุข สอดคล้องกับ อมรา [16] ที่กล่าวว่า ค่านิยม ความเชื่อและโลกทัศน์ทำให้เกิดถ้อยคำในภาษาจำนวนมากที่สืบทอดจากคนรุ่นอายุหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่ง เพื่อให้เราสามารถประพฤติปฏิบัติในทางเป็นที่ยอมรับของสมาชิกผู้อื่นในสังคม ซึ่งหมายถึงยอมรับกฎเกณฑ์ต่างๆ ในสังคม เพราะภาษาเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นและต้องการให้คนในสังคมเดียวกันรับรู้และยึดถือปฏิบัติร่วมกัน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอรทัย [17] ที่พบว่า คนเราควรมีความรู้ควบคู่กับคุณธรรม จริยธรรม เพราะความรู้ไม่ได้ช่วยให้คนเป็นคนโดยสมบูรณ์ได้ แต่การปลูกฝังให้เป็นพลเมืองดี มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีระเบียบวินัยจะก่อให้เกิดความสงบสุขในสังคม จึงทำให้เกิดสำนวนที่สะท้อนโลกทัศน์ด้านคุณธรรม จริยธรรมเรื่องดังกล่าวเป็นจำนวนมาก

ส่วนสำนวนจีนที่สะท้อนโลกทัศน์ด้านคุณธรรม จริยธรรมเรื่องมีทัศนคติที่ดีต่อการทำงานและความรับผิดชอบ ต่อหน้าที่นั้นพบมากเป็นลำดับที่สอง เกษม [18] ได้ศึกษาบทบาทของผู้ชายในครอบครัวคนจีน พบว่าสังคมจีนมีสภาพสังคมแบบปิตุพงศ์ที่เน้นให้ผู้ชายเป็นใหญ่ทำให้ผู้ชายมีอำนาจปกครองคนในบ้าน โดยเด็ดขาด และมีสิทธิรับช่วงสืบทอดธุรกิจของครอบครัว แต่ในขณะเดียวกันผู้ชายก็ได้รับแรงกดดันจากภาระหน้าที่ข้างต้นด้วยเช่นกัน เช่น การรักษาชื่อเสียงของวงศ์ตระกูล การดูแลรับผิดชอบทรัพย์สินและกิจการต่างๆ ของครอบครัว รวมไปถึงการดูแลชีวิตที่ต่างๆ ในครอบครัวและยังขยายไปดูแลครอบครัวฝ่ายภรรยาด้วย ซึ่งจะเห็นได้ว่าสังคมจีนกำหนดให้ผู้ชายไม่อาจหลีกเลี่ยงหน้าที่ความรับผิดชอบต่างๆ ข้างต้นไปได้ ส่วนบทบาทของผู้หญิงในสังคมจีนนั้นแม้ไม่ได้รับความสำคัญเท่ากับผู้ชาย

แต่จะเห็นว่าเมื่อแต่งงานเข้ามาอยู่ในบ้านของสามีผู้หญิงกลับได้รับการคาดหวังให้กำเนิดสมาชิกใหม่และต้องเลี้ยงดูสมาชิกใหม่ให้ดีที่สุด

จากบทบาทข้างต้นการปลูกฝังความรับผิดชอบต่อครอบครัวเป็นรากฐานสำคัญที่หล่อหลอมให้คนจีนต้องมีความรับผิดชอบในอาชีพการงาน ดังเช่นสำนวนที่ว่า 当仁不让 dāng rén bù ràng ซึ่งมีความหมายว่า เมื่อเผชิญกับภาระหน้าที่ที่ต้องทำก็จะแบกรับอย่างไม่ลังเลใดๆ และสำนวน 恪尽职守 kè jìn zhí shǒu หมายถึง รับผิดชอบทำงานของตนเองอย่างรอบคอบและให้ดีที่สุด ไม่เพียงแต่เรื่องความรับผิดชอบเท่านั้น แต่ยังหมายรวมไปถึงเรื่องความมานะบากบั่น และขยันหมั่นเพียรด้วย ดังเช่นสำนวน 杵磨成针 chǔ mó chéng zhēn หมายถึง ฝนทั่งให้เป็นเข็ม หรือสำนวน 愚公移山 yú gōng yí shān หมายถึง มีความมุ่งมั่นในการทำงาน ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคใดๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเห็นได้จากวรรณกรรมสะท้อนชีวิตคนจีนในสังคมไทยหลายเรื่อง Weijie Xu [19] ได้วิจัยภาพสะท้อนการก่อร่างสร้างตัวของคนไทยเชื้อสายจีนในสังคมไทยจากนวนิยายไทย 5 เรื่อง พบว่าคนไทยเชื้อสายจีนที่อพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทยด้วยเส้นผืนหมอนใบได้เริ่มทำการค้าขายเล็กๆ น้อยๆ นักเอาเบาสู้ขยันและอดทนในการทำมาหากินจนสามารถสร้างตัวและกลายเป็นเจ้าของกิจการ เช่นเดียวกับพิณพิไล [20] ที่ศึกษาการปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ของคนจีนในไทยพบว่า คนจีนมีแนวคิดในการอบรมสั่งสอนลูกหลานให้มีความขยัน อดทนและมีคุณธรรม และจะสอนผ่านการเล่านิทานหรือคติธรรมจีนที่เน้นเรื่องคุณธรรมให้ลูกหลานฟังอยู่เสมอ ดังที่อาร์ม [21] ได้กล่าวไว้ว่า “นิทานจีนมักแฝงข้อคิดว่าความสำเร็จหรือความเก่งเกิดจากความขยันและอดทน คนเราไม่มีใครเกิดมาเก่งแต่ที่เก่งได้เพราะทำงานหนักต่างหาก เช่นเดียวกันคนเราไม่ได้ประสบความสำเร็จเพราะมีพรสวรรค์มาตั้งแต่เกิดแต่ที่ประสบความสำเร็จได้เพราะความตั้งใจจริงมากกว่า” แสดงให้เห็นว่า คนจีนปลูกฝังเรื่องความรับผิดชอบต่อหน้าที่ให้แก่ลูกหลานตั้งแต่ยังเล็ก

สำนวนไทยที่สะท้อนโลกทัศน์ด้านคุณธรรม จริยธรรมเรื่องมีจิตสำนึกและพฤติกรรมที่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมและสังคมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน พบว่ามีความถี่เพียงร้อยละ 6 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับน้อย เช่น ขนทรายเข้าวัด หมายถึง ทำประโยชน์ให้ส่วนรวม หรือใจเป็นน้ำพระคงคา หมายถึง ใจกว้างขวาง เพื่อแผ่เจือจานผู้อื่น สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐชา [8] ที่พบว่า สำนวนไทยในหนังสือสำนวนไทยของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ มีเนื้อความบ่งบอกถึงคุณลักษณะอันดีแก่ การละความเห็นแก่ตัว การให้ปันแก่คนที่ควรให้ด้วยกำลังกาย กำลังทรัพย์ ซึ่งรวมถึงการไม่นิ่งดูเฉย ช่วยเหลืองานสาธารณประโยชน์อันสัมพันธ์กับคุณธรรม จริยธรรม ข้อ 3 เป็นคุณธรรม จริยธรรม ที่พบน้อยที่สุด อีกทั้งงานวิจัยนี้ยังพบว่าสำนวนไทยที่สะท้อนโลกทัศน์ด้านคุณธรรม จริยธรรมเรื่องภูมิปัญญาในภาษาไทย ความเป็นไทยและมีเจตคติที่ดีต่อวัฒนธรรมไทย มีความถี่เพียงร้อยละ 2 ซึ่งอยู่ในระดับน้อยที่สุด และสำนวนที่สะท้อนคุณธรรมจริยธรรมดังกล่าวคือ กรุงศรีอยุธยาไม่สิ้นคนดี หมายถึง ภูมิปัญญา มั่นใจต่อความเก่งกล้าของบรรพบุรุษไทย และหนักแผ่นดินเป็นสำนวนที่บรรพบุรุษใช้เพื่อตำหนิผู้ที่ไม่รู้คุณค่าของแผ่นดินที่อาศัย หรือผู้ที่ทรยศต่อบ้านเมืองของตน เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าสังคมไทยในอดีตมีระบอบการปกครองแบบพ่อปกครองลูกในสมัยสุโขทัย และในสมัยอยุธยาจนถึงรัตนโกสินทร์ตอนต้นมีระบอบการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ดังที่ ไชยิดา [22] ได้กล่าวว่า สุภาษิตพระร่วงอาจเกิดขึ้นในสมัยสุโขทัย และคงจะได้รับการพัฒนาด้วยทมาหลายยุคหลายสมัย เนื้อหาของสุภาษิตพระร่วงกล่าวถึงพระร่วงผู้รู้แจ้ง (กษัตริย์สมัยสุโขทัย) ทรงบัญญัติคำสอนแก่ประชาชนให้นำไปประพฤติปฏิบัติเป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิต สุภาษิตพระร่วงมุ่งสอนเฉพาะคนระดับกลาง (ประชาชน) ในสังคมให้ปฏิบัติตนให้เหมาะสมเพื่อเป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตให้ราบรื่นและมีความสุข ข้อสังเกตอีกประการหนึ่งคือเนื้อหาในสุภาษิตพระร่วงมุ่งสอนให้มีความเคารพ ขกยอม และจงรักภักดีต่อกษัตริย์ อาทิจำเริญดออย่าเคียดดอ ฟ้าเฝ้าไทยอย่าทะนง หรือภักดีจงอย่าเกียจ อันแสดงให้เห็นถึงว่าประชาชนกับกษัตริย์มีความแตกต่างกันฐานะทางสังคม ซึ่งอาจเป็นสาเหตุว่า

สำนวนที่บรรพบุรุษใช้สั่งสอนลูกหลาน จึงมุ่งสอนเรื่องการปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ส่วนตนมากกว่าการมุ่งเน้นเรื่องจิตสำนึกและพฤติกรรมที่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม ส่วนคุณธรรมจริยธรรมเรื่องภูมิใจในภาษาไทย ความเป็นไทย และมีเจตคติที่ดีต่อวัฒนธรรมไทยที่พบน้อยที่สุด อาจเนื่องมาจากประชาชนตระหนักดีว่ากษัตริย์คือชนชั้นปกครองซึ่งเป็นผู้ดูแลสังคมและประเทศชาติให้สงบร่มเย็น บทบาทหน้าที่สำคัญของกษัตริย์ในอดีตคือผู้สร้างประเทศชาติและต้องนำให้ประเทศชาติเจริญรุ่งเรือง และปลอดภัย จากการรุกรานของชาติอื่นๆ ส่วนประชาชนมีหน้าที่หลักคือ ปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์แก่ตนและครอบครัวให้ดีที่สุด และหน้าที่ที่ประชาชนพึงมีต่อกษัตริย์หรือชนชั้นปกครองก็คือเคารพ ยกย่อง เชื่อฟัง ปฏิบัติตาม และจงรักภักดีต่อกษัตริย์ก็เพียงพอแล้ว จึงอาจเป็นอีกสาเหตุที่ทำให้การใช้สำนวนในชีวิตประจำวันไม่ได้มุ่งเน้นคุณธรรม จริยธรรมเรื่องดังกล่าว

ส่วนสำนวนจีนที่สะท้อนโลกทัศน์ด้านคุณธรรม จริยธรรมเรื่องภูมิใจในภาษาจีน ความเป็นจีน และมีเจตคติที่ดีต่อวัฒนธรรมจีน พบว่ามีความถี่ร้อยละ 23 จัดอยู่ในลำดับที่ 3 แต่เมื่อเปรียบเทียบกับคุณธรรม จริยธรรมด้านนี้ของคนไทยแล้ว พบว่ามีความถี่เพียงร้อยละ 2 ซึ่งเป็นลำดับสุดท้าย แสดงว่าคนจีนให้ความสำคัญกับคุณธรรม จริยธรรมด้านนี้มากกว่าคนไทย ดังจะเห็นได้จากสำนวน 笔走龙蛇 bǐ zǒu lóng shé หมายถึง ความงามของการเขียนพู่กันจีนเปรียบเหมือนความสง่างามของมังกร หรือสำนวน 龙飞凤舞 lóng fēi fèng wǔ หมายถึง ความงามของการเขียนพู่กันจีนเปรียบเหมือนหงส์และมังกรที่ร่ายรำ นับเป็นการแสดงออกถึงความภูมิใจในภาษาและวัฒนธรรมของชาติ การแสดงออกถึงคุณธรรม จริยธรรมเรื่องนี้ของคนจีนในปัจจุบันยังเห็นได้จากหลายเหตุการณ์ เช่น กรณีสินค้า D&G ได้เผยแพร่โฆษณาภาพผู้หญิงจีนใช้ตะเกียบรับประทานอาหารพิชชาและสปาเกตตี ซึ่งโฆษณาดังกล่าวเป็นการดูถูกวัฒนธรรมการรับประทานอาหารของคนจีน จึงเกิดกระแสต่อต้านสินค้าของ D&G จากคนจีนทั่วโลก ทำให้เจ้าของสินค้านี้ดังกล่าวต้องเผยแพร่คำขอโทษต่อคนจีน [23] หรือกรณีของ“เบอร์เกอร์ คิง” ต้องออกมากล่าวขอโทษคนจีนในกรณีโฆษณาการใช้ตะเกียบกินเบอร์เกอร์ คนจีนมองว่าโฆษณาดังกล่าวเป็นการล้อเลียนวัฒนธรรมจีนและเป็นการแสดงออกถึงการเหยียดเชื้อชาติ [24] จากกรณีตัวอย่างนี้สะท้อนให้เห็นถึงคุณธรรม จริยธรรมเรื่องภูมิใจในภาษาจีน ความเป็นจีน และมีเจตคติที่ดีต่อวัฒนธรรมจีนอย่างชัดเจน

สำนวนจีนที่สะท้อนโลกทัศน์ด้านคุณธรรม จริยธรรมเรื่องมีจิตสำนึกและพฤติกรรมที่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมและสังคมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน เช่นสำนวน 乐于助人 lèyú zhù rén หมายถึง ยินดีและมีความสุขที่ได้ช่วยเหลือผู้อื่น หรือสำนวน 舍己救人 shě jǐ jiù rén หมายถึง เสียสละผลประโยชน์ส่วนตนเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น พบว่ามีความถี่เพียงร้อยละ 12 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับน้อยที่สุด ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับวรศักดิ์ [25] ได้กล่าวไว้ว่า ตำราเรียนของจีนส่วนหนึ่งสอนเรื่องการเป็นคนดีตามแบบลัทธิขงจื๊อ เพราะขงจื๊อไม่เพียงแต่ต้องการให้ประชาชนทั่วไปนำหลักการไปใช้ในการดำเนินชีวิตเท่านั้น แต่ยังต้องการให้ผู้มีอำนาจปกครองตระหนักถึงสิ่งเหล่านี้และนำไปใช้ในการปกครองบ้านเมือง ถ้าทั้งผู้ปกครองและประชาชนปฏิบัติตามหลักคำสอนของขงจื๊อ ความผาสุก ย่อมเกิดขึ้นในสังคม ซึ่งหลักการสำคัญที่ขงจื๊อวางไว้สี่ประการนั้นไม่มีเรื่องที่กล่าวถึงพฤติกรรมที่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมและสังคม แต่มักจะเป็นเรื่องที่คำนึงถึงการปฏิบัติตนให้เป็นคนดีและมีความจงรักภักดีต่อกษัตริย์เท่านั้น [11]

เมื่อเปรียบเทียบกับระหว่างสำนวนไทยและสำนวนจีนพบว่าคนไทยให้ความสำคัญกับโลกทัศน์ด้านคุณธรรม จริยธรรม เรื่องมีทัศนคติต่อการทำงานและความรับผิดชอบต่อนหน้าที่มากที่สุด รองลงมาคือโลกทัศน์ด้านคุณธรรม จริยธรรม เรื่องซื่อสัตย์สุจริต และมีวินัยเคารพและปฏิบัติตามกฎระเบียบและข้อบังคับขององค์กรและสังคม ส่วนคนจีนให้ความสำคัญกับโลกทัศน์ด้านคุณธรรม จริยธรรม เรื่องซื่อสัตย์สุจริต และมีวินัยเคารพและปฏิบัติตามกฎระเบียบและข้อบังคับขององค์กรและสังคมมากที่สุด รองลงมาคือโลกทัศน์ด้านคุณธรรม จริยธรรม เรื่องมีทัศนคติต่อการทำงานและความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ จะเห็นว่าคนไทยและคนจีนให้ความสำคัญกับโลกทัศน์คุณธรรม จริยธรรมสองข้อดังกล่าว

ในระดับที่สูงเหมือนกัน เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าสังคมไทยและสังคมจีนมีแนวคิดหรือวัฒนธรรมการใช้ชีวิตที่คล้ายคลึงกัน สำนักไทยและสำนักจีนจึงมีทั้งข้อเสนอแนะและข้อห้ามเพื่อสั่งสอนหรือแนะนำผู้คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสันติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริวรรณพิชา [26] พบว่า สำนักไทยและสำนักจีนมีลักษณะคล้ายกันคือ สะท้อนวัฒนธรรมการนับถือศาสนาและความเชื่อ โดยมีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อสอนให้คนกระทำความดี และสำนักไหนยังแสดงถึงวัฒนธรรมการใช้ชีวิตที่มุ่งสั่งสอนเรื่องการกระทำและความรับผิดชอบที่เหมาะสมอีกด้วย แต่อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาจากคำความถี่แล้วจะเห็นว่าสำนักไทยที่สะท้อนโลกทัศน์คุณธรรม จริยธรรม เรื่องมีทัศนคติต่อการทำงานและความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่มีความถี่สูงถึงร้อยละ 68 แต่รองลงมาคือโลกทัศน์ด้านคุณธรรม จริยธรรม เรื่องซื่อสัตย์สุจริต และมีวินัยเคารพและปฏิบัติตามกฎระเบียบและข้อบังคับขององค์กรและสังคม มีความถี่เพียงร้อยละ 24 ซึ่งแตกต่างจากสำนักจีนที่สะท้อนโลกทัศน์ด้านคุณธรรม จริยธรรม เรื่องซื่อสัตย์สุจริต และมีวินัยเคารพและปฏิบัติตามกฎระเบียบและข้อบังคับขององค์กรและสังคมมากที่สุดมีความถี่ร้อยละ 35 รองลงมาคือโลกทัศน์ด้านคุณธรรม จริยธรรม เรื่องมีทัศนคติต่อการทำงานและความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่มีความถี่ร้อยละ 30 แสดงว่าคนจีนให้ความสำคัญกับคุณธรรม จริยธรรมสองเรื่องนี้พอๆกัน ส่วนคนไทยกลับให้ความสำคัญต่อโลกทัศน์ด้านคุณธรรม จริยธรรม เรื่องทัศนคติต่อการทำงานและความรับผิดชอบต่อหน้าที่มากกว่าโลกทัศน์ด้านคุณธรรม จริยธรรม เรื่องซื่อสัตย์สุจริต และมีวินัยเคารพและปฏิบัติตามกฎระเบียบและข้อบังคับขององค์กรและสังคมซึ่งมีความถี่แตกต่างกันมากถึงร้อยละ 44 สอดคล้องกับงานวิจัยของจารุวรรณ [27] พบว่าปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในสังคมไทยมาช้านานและมีแนวโน้มที่จะมีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ และพบปัญหาดังกล่าวเกือบทุกภาคส่วน ซึ่งจะส่งผลเสียต่อการพัฒนาประเทศ แสดงให้เห็นว่าสังคมไทยยังขาดคุณธรรม จริยธรรมเรื่องนี้ เราจึงควรส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม เรื่องซื่อสัตย์สุจริต และมีวินัยเคารพและปฏิบัติตามกฎระเบียบและข้อบังคับขององค์กรและสังคมแก่คนไทยอย่างจริงจังเพื่อลดและแก้ปัญหาดังกล่าวของประเทศไทย

สำนวนไทยที่สะท้อนโลกทัศน์ด้านคุณธรรม จริยธรรม เรื่องมีจิตสำนึกและพฤติกรรมที่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม และสังคมมากกว่าประโยชน์ส่วนตนพบมากเป็นลำดับที่สาม และโลกทัศน์ด้านคุณธรรม จริยธรรม เรื่องภูมิใจในภาษาไทย ความเป็นไทย และมีเจตคติที่ดีต่อวัฒนธรรมไทยพบน้อยที่สุด ส่วนสำนวนจีนที่สะท้อนโลกทัศน์เรื่องภูมิใจในภาษาจีน ความเป็นจีน และมีเจตคติที่ดีต่อวัฒนธรรมจีนพบมากเป็นลำดับที่ 3 และโลกทัศน์เรื่องมีจิตสำนึกและพฤติกรรมที่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม และสังคมมากกว่าประโยชน์ส่วนตนพบน้อยที่สุด จะเห็นว่าโลกทัศน์คุณธรรม จริยธรรมสองข้อข้างต้นพบน้อยทั้งในสังคมไทยและสังคมจีน และเพราะเหตุนี้จึงมีการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมด้านนี้ ดังจะเห็นได้จากการวิจัยเรื่องคุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ [17] ที่เสนอแนะว่าควรเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีความเสียสละ โดยการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในชั้นเรียน ทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจและยอมรับซึ่งกันและกันอันนำไปสู่ความเสียสละและมีน้ำใจช่วยเหลือกันในยามที่มีปัญหา หรือแม้แต่กระทรวงวัฒนธรรม [28] ก็ตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องความเป็นไทยโดยชี้ให้เห็นว่าสังคมไทยควรมุ่งพัฒนาการศึกษาให้คนในชาติในท้องถิ่นมีความรู้ รักและหวงแหนวัฒนธรรมของตนเอง และเสนอแนะให้จัดทำหลักสูตรเพื่อให้เยาวชนเข้าใจซาบซึ้งและมีความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมตนเองหรือท้องถิ่นที่บรรพชนรักษาสืบต่อกันมา ส่วนในสังคมจีนก็ไม่แตกต่างกัน รัฐบาลจีนได้บรรจุวิชาหน้าที่พลเมืองลงในแบบเรียนของนักเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการเสียสละและอุทิศตนเพื่อส่วนรวม [25] หรือกระทรวงศึกษาธิการจีนกำหนดให้โรงเรียนต้องสอนวิชามารยาทแก่นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดยมีเนื้อหาหลักเกี่ยวกับมารยาทที่ปฏิบัติในสังคมส่วนรวม เช่น การเคารพซึ่งกันและ

กัน การรักษาสาธารณูปโภคของรัฐ หรือแม้แต่การต่อแถวเข้ารับบริการ ซึ่งจุดประสงค์หลักคือเพื่อส่งเสริมให้คนจีนรุ่นใหม่มีจิตสำนึกและมีความรับผิดชอบต่อสังคม [29]

จะเห็นได้ว่าสำนวนไทยและสำนวนจีนสะท้อนให้เห็นถึงคุณธรรม จริยธรรมที่คนไทยและคนจีนให้ความสำคัญ ซึ่งสิ่งที่แฝงอยู่ในสำนวนก็คือคำสอนที่บรรพบุรุษต้องการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมแก่บุตรหลาน ดังนั้นสำนวนเหล่านี้จึงสะท้อนโลกทัศน์ด้านคุณธรรม จริยธรรมของคนในสังคมไทยและจีนได้เป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

1. Boonyarit K, Jitjamnong D, Meenium M. Worldviews in Ma Kan Kluay by Phaiwarin Khaongam. Journal of Humanities and Social Sciences, PSU. 2008; 4(2): 7-34. Thai.
2. Sosoththikul R. Thai sayings, proverbs and adages that make comparisons to Animals. Bangkok; Chulalongkorn University Press; 2008. Thai.
3. Tedtong U. Khmer proverbs: ways of life and worldviews of Khmer people [PhD thesis]. Bangkok: Silpakorn University; 2005. Thai.
4. Ruiying R. A Comparative Study of Thai idiomatic expression containing the Word “Hua” with their Chinese equivalents [MA thesis]. Chonburi: Burapha University; 2004. Thai.
5. Nguyen Thi Dung. Thai idioms and Vietnamese idioms: a comparative study [MA thesis]. Phitsanulok: University; 2011. Thai.
6. Vu Thi Kim Chi. A Comparative study on Vietnamese and Thai idiomatic expressions [MA thesis]. Bangkok: Shrinakharinwirot University; 2007. Thai.
7. Sawettanun K, Kaewduangseang S. Analysis between English and Asian idioms and proverbs based on Social and Culture [Research report]. Rajamangala. University of Technology Lanna Nakhonratchasima Province; 2014. Thai.
8. Wichasit N. Analysis of morals in Thai idioms [MA thesis]. Phitsanulok: Naresuan University; 2007. Thai.
9. Tangtienchai W. Chinese idiomatic phrases: structures and purposes of usage [Research report]. Bangkok: Dhurakij Pundit University; 2009. Thai.
10. Chaiyapan S. Thai idioms develop language skill for communication. PNU J. 2010; 2(1). 1-13. Thai.
11. Wong ob-om R. History of China. Bangkok: Torch Press; 2019. Thai.
12. Menghui C. Chengyu da cidian. Beijing: Commercial Press; 2004.
13. Anantawong P. Lon bon tok jean. Bangkok: Mathichon Press; 1996. Thai.
14. Wasinanon N. Chinese art and culture. Bangkok; Sukkhababjai Press; 2008. Thai
15. Quan L, Shuhong W, Shujun M. Developing Chinese II. 2nd ed. Beijing: Beijing Language and Culture University Press; 2014.
16. Prasithrathsint A. Standards of the Thai Language (Volume 4). Bangkok: Thai Language Institute, Department of Curriculum and Instruction Development, Ministry of Education; 2009. Thai.

17. Thonglueklit O. The moral and ethics of the students in the school, Ministry of Education. SWU ejournals. 2018; 13(1): 249-261. Thai.
18. Praneetayasai K. Men sino-chinese family: a case study of sino-chinese family in Tumbon Mahachai Amphoe Muang Samut Sakhon Province [MA Thesis]. Silpakorn University; 2001. Thai.
19. Weijie X. The settlement of Chinese-Thais in Thai society as reflect in Thai novels. Liberal Art Review. 2012; 6(12): 1-12. Thai.
20. Paripunna P. Identity Change: A case study of overseas Chinese in The novel Lotlaimangkon [MA thesis]. Silpakorn University; 2012. Thai.
21. Tangnirandorn A. The difference between Chinese and Aamrican children's tale. [Internet] 2018. [update 2018 Jan 25; cited 2019 Jul 28]. Available from: <https://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/643733>. Thai.
22. Manesai C. The historical study of Suphasit Phraruang. Journal of Humanities and Social Sciences, SRU. 2011; 3(2): 129-146. Thai.
23. Ong-karn S. "D&G" The effect from chopsticks advertisement [Internet] 2018. [update 2018 Nov 26; cited 2019 Jul 28]. Available from: <https://mgronline.com/daily/detail/9610000117938>. Thai.
24. Burger King apologizes for intensive chopsticks advertisement [Internet] 2019. [update 2018 Apr 10; cited 2019 Jul 28] Available from: <https://mgronline.com/china/detail/9620000035276>. Thai.
25. Mahatdhanobol V. My point of view on China has been changed [Internet]. 2012. [update 2012 Apr 11; cited 2018 Jul 28]. Available from: <http://www.vijaichina.com/interviews/91>. Thai.
26. Thanajirawat Z. The comparative study of cultural reflection from Thai, Chinese and English proverbs. KKU Res J. 2016; 5(1): 59-82. Thai.
27. Sukumalapong J. The trend of corruption in Thailand [Internet]. 2013. [update 2013 Sep 1; cited 2018 Jul 1]. Available from: https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/elaw_parcy/ewt_dl_link.php?nid=148430. Thai.
28. Panmawanit K. Preservation of Thai cultural identity [Internet]. 2016. [update 2016 Jan 12; cited 2018 Jul 28]. Available from: https://www.m-culture.go.th/young/ewt_news.php?nid=165&filename=index. Thai.
29. The worrying about the ritual and traditional destruction of the new generation Chinese teenagers: the government orders schools to teach students etiquettes [Internet] 2011. [update 2011 Jan 25; cited 2019 Jul 28]. Available from: <https://mgronline.com/china/detail/9540000010116>. Thai.